

Šolske potrebščine Marija Tičar

vseh vrst priporočaj cenj. učiteljstvu in sl. šolskim vodstvom

trgovina s papirjem in galanterijo
Ljubljana, Sv. Petra cesta šte. 26
(nasprotl „Zlate kaplje“.)

Zaloga Grubbauerjevih in Slatnarjevih zvezkov ter vseh priprav za obrtno-nadaljevalne šole.

Cene nizke! Postrežba točna!

sta priredila vijolinska učitelja Žiga Poljšek in Josip Vedral. Partituri drugega zvezka je priložen tudi vijolinski glas za igralca. — Cena za Deyove samospeve znaša za nečlane 5 K, za Album 25 pesmi za gosli pa 3 K, posamezni vijolinski glasovi se še posebe dobivajo po 30 v. Kdor pa pristopi kot član h Glasbeni Matici, dobi oba zvezka za članarino 6 K. Razpošiljanje muzikalij dosedanjim članom se te dni prične ljubljanskim članom po društvenih listih, izvenljubljskim pa po poverjenikih v kraju, kjer obstoje, kjer pa poverjenikov ni na osebni naslov po pošti. Za leto 1913/14. se nameravajo izdati »Zlata kangleca« dr. A. Schwaba, »Slovenske koroške narodne pesmi«, ki jih je nabral g. Zdravko Šusteršič, in še druge muzikalije, o katerih bo odbor »Glasbene Matice« v kratkem sklepal. Odbor »Glasbene Matice« prosi, da ostanejo vsi dosedanjí člani društva zvesti, vabi pa gostoljubne Slovence sploh, da pristopijo h »Glasbeni Matici« kot podporni člani. Prijave se pošiljajo »Glasbeni Matici« lahko po dopisnici. Želeli je, da bi vsi glasboljubni Slovenci pristopili kot člani h »Glasbeni Matici« in z letno članarino 6 K podpirali kulturno delovanje »Glasbene Matice«.

Politiški pregled.

* **Za bosanske izseljence Mohamedance stotisočaki.** Kako dobra je avstrijska vlada, kako mehko srce ima in kako dobrohotno se odpira njena mošnja zlatnikov in jih trosi kot zlat dež — toda ne za svoje narode, ne za narode slovanske, ki so Avstriji največja opora — marveč za one Mohamedance, ki so za aneksije Bosne iz mržnje do Avstrije pobegnili in se naselili v nekdanjih turških pokrajinah, katere so sedaj rešili večstoletnega robstva slovanski balkanski junaki. Avstrija uvaža te Mohamedance zopet v Bosno na svoje stroške in dobrohotno jim deli velikanska ozemlja v Bosni in Hercegovini. Mohamedanci se bodo švedela sedaj prelevili, pozabili bodo mržnjo do Avstrije, postali bodo vneti njeni prijatelji, toda sovražstvo do Slovanov jih bo dovedlo na pot, da bodo uspešno orožje vlade proti Slovanu. Sto in sto tisočakov je darovala in žrtvovala Avstrija za te begune turškega polumeseca in v nemških listih se ji poje tudi velika slava. Res, ginljivo je to dobroščje, toda za njim se skriva prijateljstvo do Mahomedancev in odpor in sovražstvo do Slovanov. V tem oziru so Nemci mojstri nad Italijani.

* **Naučni odsek** je sprejel Glöcklov predlog, po katerem naj bi se definitivni okrajni šolski nadzorniki uvrstili po 7. letih v VIII., po 10. letih pa v VII. činovni razred. Poročevalec Kasper je nato izjavil, da kot poročevalec odstopi, ker se s tem sklepom onemogoči cela postava, ker temu sklepu vlada ne bi pritrčila.

* **Pogubne posledice mobilizacije.** »Riječke Novine« poročajo, da so v Sarajevu rezervisti poizkušali štrajkati. So glasno se poroča, da z rezervisti silno grdo postopajo. Po Dalmaciji so cele vasi brez moških, polja pa neobdelana. Odehrih zahtevajo po 50 do 100 odstotkov! Rezervisti, ki se bodo vrnili, se izsele v Ameriko. Cela sela se okužujejo s spolnimi boleznimi.

* **Nova verska dogma?** Liberalni »Corriere della Sera« poroča, da proglasi papež 15. avgusta za dogmo nauk katoliške cerkve o Marijinem vnebovzetju.

Obrambni vestnik.

** **Brošuro »Dejanja govore« zatajujejo!** Pod tem naslovom piše torkov »Slovenec« doslovno: »Dež. poslanec Gangl je bil prevzel nalogo, da zbere gradivo za brošuro, ki je izšla pod naslovom »Dejanja govore«. — Glavno besedo imajo v tej brošuri, obsebi umljivo — učitelji, stebri liberalcev, kakor Žerovnik, Grmek in tem podobni. Vmes so prišli pa tudi nekateri, ki že sedaj obžalujejo, da so bili speljani na led. Tozadevno izjavo nam je poslala gospa Pikel, učiteljica v Zalogu, ki obžaluje, da jo je doletela nesreča, da je v tej brošuri in pravi, da bi bilo za učiteljstvo bolje — manj zabavljanja in psovok napram deželnemu odboru, Gangl, Žerovnik, Grmek bodo z brošuro kmalu ostali doma.« — Tej »Slovenec«i trditvi nasproti konstatujemo, da je poslala ga. Pikelova — kakor vsi drugi — svoje po-

datke popolnoma prostovoljno, želeč obenem obilo uspeha! — Ako kdo sedaj kaj »obžaluje«, to na stvari prav nič ne izpremeni, ampak je le dokaz — novega pritiska, novega terorizma, izvajanega na nesrečne ljudi! Tiste, ki se jih to tiče, naj bo sram v dno duše! Ali pa nam klerikalci morda zbirajo gradivo za novo brošuro? — Sicer pa ni v brošuri nobenega zabavljanja in nobenih psovok; priobčena so gola dejstva. Ko bi ne bilo tako, bi nam brošuro konfiscirali. V tem slučaju bi res ostali z njo doma. Sedaj je pa nimamo doma nič več. 25.000 slovenskih izvodov je šlo med svet, sedaj pojde še nemški in češki prevod. Od vsakega jezika pojde po en izvod celo v Najvišjo kabineto pisarno; kam so šli in kam pojdejo vsi drugi, to bomo svoječasno povedali, ali pa bodo povedali tisti, ki so jih in jih še bodo prejeli. Klerikalni Cerberus naj torej s svojo jezo ostane za lastnim pragom — našim korakom, ki smo jih in jih še bomo storili v obrambo svojih pravic, svoje časti in svoje eksistence, ne bo križal ceste, ki se sedaj razpleta na vse strani, koder bijejo poštena, človeška srca!

Kranjske vesti.

— **Umrla je** v Ljubljani gospa Cecilija Sadarjeva, roj. Krekova, soproga mestnega učitelja Adolfa Sadarja, stara 47 let. Mestnemu učitelju Matiji Janežiču je umrla nadepolna hčerka Jožica, stara komaj 19 let. — Obema rodovinama naše sožalje!

— **Iz seje deželnega šolskega sveta** pripoveduje »Slovenski Narod« znamenit pripetljaj, ki kriči o korupciji naše klerikalne stranke: »V tej velevažni korporaciji je sedaj sedem zastopnikov S. L. S. Ti ljudje imajo v deželnem šolskem svetu svojo večino in v pest se smejejo vsakeum drugemu, posebno pa vladi. V vrhovni deželni šolski oblasti je vlada prava ničla, in le tako slabotni zastopniki vlade, kot je baron Schwarz v deželi, je mogel osrednji vladi v sankcijo priporočati zakonski nestvor, s kojim se je vlada sama obglavila v našem deželnem šolskem svetu! Ali to naj baron Schwarz in centralna vlada med sabo uredita kakor jima drago. — Že naprej pa se je moralo vedeti, da bodo klerikalci uganjali v deželnem šolskem svetu strahovlado, in da bodo vse pravice s svojimi farškimi kanoni pomendrali. In tako se tudi godi: vlada pa trepeti ob strani kot z vodo polit koder. Značilen v tem oziru je slučaj odajanja služb na šoli v Sp. Šiški. Bilo je razpisano mesto, za katero je prošil edin kompetent g. M. Mož najboljšje kvalifikacije, z odličnim izpitom in z izbornimi učnimi uspehi. Na vse pretege ga je priporočal deželni šolski nadzornik. V nadzornikovo besedilo pa se je vtaknil dr. Lampe ter oblastno spregovoril: »Tega ne bomo imenovali, ta je Sokol!« In to pred zbranim deželnim šolskim svetom, očitno in brez sramu! No, pa kdaj je bilo še cigana sram? — Prošilec ni bil imenovan — ker je Sokol, ker je član postavno dovoljenega društva. Katoliški duhovniki — med njimi dr. Lampe — so poštenemu možu požrli vsakdanji kruh, ker telovadi v društvu, katero ni vseh spriadenemu deželnemu odboru. To je krievica in korupcija, ki smrdi do neba, a vzlic temu ne opažamo nikjer tistega velikega razburjenja, kot smo ga pričakovali. Tako svinjarijo je treba visoko na steno pribiti, da bo zasmrdela na vse strani.«

— **Iz seje c. kr. deželnega šolskega sveta.** Na ljudskih šolah so bili imenovani: Amalija Sever za učiteljico na Dobrovi, Marija Zakrajšek za učiteljico v Metliki, Ivan Primožič za nadučitelja v Mekinjah, Friderik Kosin za učitelja v Gorenjem jezeru, Anton Krištof za učitelja v Radomljah, Gabriela Šimenc za učiteljico v Zalogu, Avgusta Klančar za nadučiteljico in Angela Kenda za učiteljico v Kamniku, Adam Draksler za učitelja v Planini (okraj Črnomelj), Felicitas Poljšak in Julijana Luschützky za učiteljici v Suhorju, Iv. Cerar za nadučitelja v Črnučah, Pavel Kunaver in Franc Lončar za učitelja na osemrazredni deški šoli v Sp. Šiški, Marija Vider in Milena Vencaj za učiteljici na osemrazredni dekliški šoli v Sp. Šiški, Friderik Dermelj za nadučitelja v Višnji gori, Terezija Furlan za učiteljico v Šmartnem pri Litiji, Marija Hirschmann za učiteljico v Horjulu, Josip Ambrožič za učitelja na I. mestni deški šoli

v Ljubljani. Na osemrazredni deški šoli v Sp. Šiški je bilo razpisanih 5 mest. Nezasedena mesta se še enkrat razpišejo, in sicer 1 mesto za izključno moške, ostali dve mesti pa s kompetenčno pravico za moške in ženske. Na ljudski šoli na Viču se sistemizira mesto veroučitelja. V Malem Slatniku se ustanovi dvorazredna ljudska šola. Trorazredna šola v Planini pri Logatcu se razširi v štirirazredno ljudsko šolo. Ustanovi se dvorazredna ljudska šola v Stranah. Sprejme se predlog, da je podeliti naslov profesorja prvim učiteljem na mestnem dekliškem liceju: Ivan Mlakar, dr. Pavel Grošelj, dr. Pavel Pestotnik, dr. Ivan Pretnar, dr. Rudolf Molč in Josip Brec. Sprejme se predlog, da je pomakniti v VIII. činovni razred srednješolske profesorje: Josip Bučar, Martin Majcen, Makso Pirnat, Josip Reiser, Bogumil Remec, dr. Henrik Svoboda.

— **C. kr. okrajni šolski svet za kranjski šolski okraj** se je na podlagi § 23. zakona z dne 23. oktobra 1912. dež. zak. št. 66. nanovo ustanovil in obstoji iz sledečih članov: 1. predsednik: c. kr. okrajni glavar v Kranju, odnosno njegov namestnik v uradnem vodstvu političkega okrajnega oblastva. 2. od knezoškofijskega ordinarijata imenovan duhovnik: dekan Anton Koblar v Kranju; njegov namestnik Alojzij Šarc, župnik v Šmartnem. 3. Veščaka-učitelja: Vilibald Rus, učitelj v Kranju, Franc Luznar, nadučitelj na Primskovem; namestnika: Karol Završnik, uč. v Dupljah, Lovro Perko, nadučitelj v Poljanah. 4. Zastopniki občin: a) za sodni okraj kranjski: Blaž Zabret, župan v Predosljih; njegov namestnik Anton Koritnik župan v Cerkljah; b) za sodni okraj škofjeloški: Matija Mrak, dekan v Stari Loki; namestnik: Franc Uršič, župan na Trati; c) za sodni okraj trziški: Josip Potokar, župnik v Trziču; namestnik: Josip Ahačič, posestnik v Steničnem, št. 6; 5. Zastopnika deželnega odbora: Dr. Ivan Hubad, okrožni zdravnik v Škofji Loki, Janez Brodar, posestnik v Hrastju pri Kranju; namestnika: Avgustin Šinkovec, župnik v Škofji Loki, Iv. Kumer, posestnik v Kranju. 6. Okrajna šolska nadzornika: Karel Simon, v Kranju, dr. Henrik Svoboda, v Ljubljani.

— **Strel v šoli.** Šestošolec I. državne gimnazije Jožef Ferjančič je prinesel nabasan samokres v šolo in ga pokazal svojemu sošolcu Anton Bataglju, ki ga je radovedno ogledoval. Nakrat se je pet minut pred poukom, samokres izprožil, in krogla je Bataglja zadela v levo nogo pod kolenom. Ranjenega Bataglja so prepeljali v deželno bolnišnico.

Štajerske vesti.

— **Za vročinske počitnice,** prosti popoldnevi, po kmetih je čuti vedno več glasov iz krogov naših pedagogov. Pa kaj bi ne? Saj se ponajveč najde na deželi šole z razredi, v katerih sedi 80—120, časih tudi še več otrok. Da v časih vročine, kot smo jo imeli zadnji dni, ni mogoče poučevati s povoljnim uspehom, se pač razume. Tozadevne izpremembe bi bile gotovo dobro došle.

— **Nemška kultura.** Iz Gradca poročajo o nekem dogodku, ki kaže nemško kulturo zopet v jako lepi luči. Trije dijaki in en poštni praktikant so ponoči čakali nekega njim neljubega študenta medicine. Ko so trčili z njim skupaj, so planili nanj in ga prav krvavo pretepli. Prebili so mu zgornjo ustnico in čeljust in mu izbil en zob, tako da so ga težko ranjenega morali prenesti v bolnišnico. Ako se stepe kje preprosti kmetiški slovenski fantje, nemško časopisje kar nori in skače od veselja, sedaj pa so lepo tiho, ker so pokazali njih izobraženci — nemško kulturo.

Goriške vesti.

— **Tiranske razmere v tolminskem šolskem okraju.** Dolgo, dolgo smo čakali, da so nam pričeli pošiljati plačo potom čekovnega računa. Bili smo deležni te milosti s 1. januarjem t. l., a menim, da si zdaj gotovo želi slednji tolminski učitelj, da bi bilo ostalo pri starem — da bi prejel svoje plačo na davkarjih. — Zdaj je namreč že drugi mesec, ko sem moral prvega šele študirati, kdaj mi bodo poslali dobro prislužene krone. Prejšnji mesec

sem prejel plačo tretjega, a danes smo že četrtega junija, o plači pa ni ne duha ne sluha! Kaj naj delajo oni učitelji-očetje, ki imajo svoje otroke v mestu v šoli? Kje na dobijo prvega denar, da ga pošljejo svojim otrokom za stanovanje in hrano? Ali naj si ga izposodijo, ko bi pa morali svojega dobiti?! — Prosimo slavni c. kr. okrajni šolski svet, da bi temu odpomogel ter doposlal učiteljem plače pravočasno!

— **g— Obrtna nadaljevalna šola v Ajdovščini** je sklenila svoje tretnje šole. leto v nedeljo, dne 1. junija, z običajno razstavo pisanih izdelkov vseh obrtnih učencev. Pri zaključitvi se je zbralo precej domačih obrtnikov ter učenci, ki jih je pozdravil gospod župan Kovač kot predsednik šol. odbora obrtne nadaljevalne šole. Poročilo o šolskem letu 1912/13. pa je podal vodja šole tov. Pavel Plesničar. Iz tega posnemamo, da je obiskovalo šolo 25 učencev in to 7 čevljarjev, 3 mizarji, 2 krojača, 4 ključavničarji, 1 zidar, 1 pek in 7 trgovskih učencev. Vseph je bil dovoljen. S prihodnjim šolskim letom se otvorita I. in II. razred ter se bo sprejelo v šolo tudi ženski naraščaj.

— **g— Vzored šolske slavnosti pri Sv. Križu.** 1. Gregorčič: »Mojim slavilcem«, deklamacija. 2. Pozdrav. 3. Aljaž: »Šolski mladini«, troglasen zbor. 4. Gregorčič: »Oljki«, deklamacija. 5. Stritar: »Oba junaka«, prizor spetjem. 6. Mara Gregoričeva: »Čista vest«, igra. 7. Stritar: »Stari oglar«, deklamacija. 8. Volarič: »Divja rožica«, dvoglasen zbor. 9. * * * »Slepec«, prizor. 10. * * * »Fantje od fare«, nastop s petjem. — Odmor. — 11. Kosi: »Kosova gostija, spevoigra. 12. Volc: »Osulo vejam se je cvetje«, ... deklamacija. 13. Ruska narodna: »Sarafan«, prizor s petjem. 14. * * * »Boj se mešetarjev!...« igra. 15. Narodna: »Sirota«, prizor s petjem. 16. Stritar: »Vinska trta« in »Čuden gost«, deklamaciji. 17. Mara Gregoričeva: »Cveticarica, mlekarica, krušarica«, nastop s petjem. 18. * * * »Urban iz Ribnice«, prizor s petjem. 19. Parma: »Mladi vojaki«, nastop s petjem. 20. Telovadba: a) proste vaje s palicami, b) igre. Pevske točke se proizvajajo s spremljevanjem klavirja.

— **g— Za mladino v Gorici.** Poročajo nam: Prihodnje šolsko leto otvorijo v Gorici slovensko sirotišče. Obenem otvorijo slovenski dekliški zavod za učenke in dijakinje, ki obiskujejo slovenske šole v Gorici. Zavod bodo vodile šolske sestre.

— **g— Zaradi nemoralnega ravnanja** z otroki je bil aretiran neki Anton Humer s Tolminskega.

— **g— 50letnik zrelostnega izpita** so praznovali v Sesslanu sledeči gospodje: Monsgr. Ivan Kolavčič, dvorna svetnika Matija Trnovc in Franc Canevari, višje deželnosodni svetnik Franc Kodrič, deželnosodni svetnik Henrik Krušič in učitelj v pokoju Josip Toroš.

— **g— Obrtno-nadaljevalna šola v Mirnu** je imela minolo nedeljo zaključek šolskega leta. Ob tej priliki se je zbralo v šolski dvorani obilo število domačega in drugega občinstva. Po pozdravnem govoru predsednika kuratorija župana Petra Uršiča je orisal važnost in namen obrtno-nadaljevalne šole voditelj šole Anton Ferlat ter pri tem podal sledeče poročilo: V I. razred je bilo vpisanih 26, v II. razred pa 20 učencev. V obeh razredih je bilo skupno: čevljarjev 29, zidarjev 5, mizarjev 4, krojačev 1, strojarjev 5, ključavničarjev 2. Kakor vsako leto tako je bilo tudi letos na razstavi razstavljenih lepo število jako lepih in čednih izdelkov.

— **g— Sklep šolskega leta na ljudskih šolah v Gorici** bo dne 28. t. m. Na srednjih šolah v Gorici pa 5. julija.

— **g— Okrajna učiteljska konferenca** v Gorici bo dne 30. t. m. v telovadnici ženskega učiteljskega.

— **g— Učiteljske vesti.** Ker je učitelj v Biljah Drogenik obolel, ga začasno suplira okrajni učitelj Anton Mungerli. — Nadučitelj v Zaloščah Iv. Golja je dobil začasni dopust. Suplira ga okrajni učitelj Franc Martinc. — Umrla učiteljica v Levpi Hojaka suplira Anica Mungerljeva.

— **g— S Krasa na Goriškem** nam pišejo: Dne 4. junija t. l. se je zbralo učitelstvo sezanskega okrajnega glavarstva k letni okrajni učiteljski konferenci, ki se je vršila v šolskem poslopju v Dutovljah. Predsednik, c. kr. okrajni šolski nadzornik M. Kante, otvoril nekaj minut po 9. uri konferenco ter pozdravi navzoče učiteljstvo in dutovljanskega in tomajskega žu-